



**Italija.**

17. septembra. U dolini Sugana između potoka Colba i Maora zadali smo u bojovima od 14. t. m. neprijatelju veoma veliki gubitak. Do sada je sahranjeno više od 100 lijevih palih Austrijanaca. Neprijatelj je bačen na desnu obalu rijeke Brente. Našao je naše lijeve poborne položaje istočno od potoka Maora uzeto pod žestoku vatru. Iza toga uzastopce uslijedila tri neprijateljska napada bježnja suzbijena. U poturu za Kauriova našli aplini položaji, osvojeni dne 15. t. m., proširili i učvrstili. Zaborili su 32 minka i zaplijenili 3 strojne puške, 2 balcala mina i mnogo pušaka sa municijom. U gornjem Deganu (Tagliamento) izvanredno žestoko topničko djelovanje. U susjedstvo gorskog prijelaza Volale palo je više od 2000 hitaca svih kalibara. Naše su čete odoljevale neoborivo vatri.

Na Italjskoj fronti optopao se je jučer topovni dvoboj, ponajprije u Kotlini Bovca, gdje je naše pješništvo prodrlu u neprijateljske položaje u Rombonu, Javorčuku i Vršlicu.

Na kraskom su zaravanju poduzele jučer naše neumorne čete obnovljenom enerzijom ponovnu borbu protiv neprijateljskih položajima, izakako su odbile noćne protunapade. Iza jedne, s objiju strana najviše provedene borbe zauzele su naše čete dalje veoma jako izgrađene utvrde i zarobile 800 ljudi, među njima oko 20 časnika. Proše je noći pobacalo neprijatelju tako ljetjala 12 bombi na Mestru. Ljudskih žrtava nikakvih, samo materijalna šteta. Iznaj Kobarića, sastrijeljeno je u zračnoj borbi neprijateljsko jedno ljetalo. Jedan je ljetatelj mrtav, a drugi je teško ranjen pa u naše ruke.

**Političke vijesti.**

**Tizza i Poljaci.** Kako je poznato, opstoji u ruskoj Poljskoj, što su je zapocele naše i njemačke čete, jaka stranka, koja ide za tim, da se ustvari davnja želja Poljaka o osnutku samostalne poljske države. Prigodom rumunjskog rata poljske države ugarskom ministarskom predsjedniku Tizsi, koji je odgovorio sljedeće: „Svi štimbenici austro-ugarske monarhije, ufa, da će odbiti napad Rusije, koji ugrožavaju naš narodni obstanak, i da će osloboditi Poljsku od ruskoga jarma. Nigdje nisu ta čuvstva tako duboka i silna kao kod mađarskog naroda, koji se sa cijelom ljubavi do slobode razumjevaju pridužuju, veselju i trpljenju drugih slobodoljubivih naroda. U svojoj žudnji, da učine za poljski narod sve, što je uopće u ljudskoj moći, suglasni su svi mjerodavni faktori monarhije, a ja sam sretan, da mogu u tome sudjelovati.“ Tizzina bratvovalja je primljena s velikim oduševljenjem i čvrstom nadom u bolju budućnost naroda.

**Revolucionarno gibanje u Grčkoj.** Prema vijestima iz Soluna rasirilo se je revolucionarno gibanje na otoku Kios, Mitlene i Samos. Odmah je uslijedila zabrana grčke vlade, kojom se zabranjuje brodovima ploviti na te otoke. „Temps“ piše, da je bila solunska revolucija operetna revolucija. Već su utjedna dana revolucionarci potpuno mirni. Časnici, koji su doputovali iz Soluna u Atenu, pripovijedaju, da je došlo u Solunu „radnih dana do novih borba među ustanicima i kralju vojnom četama. Antanta je dala zbog toga navodno razoružati sve kralju u Solunu vjerne čete. U Atenu je prispio iz Soluna 150 grčkih časnika, koje je dao Sarraiz izagnati, jer nisu htjeli pristupiti revolucijonarcima.

**Petkov o rumunjskoj vojsci.** Bugarski ministar Petkov izjavio je dopisniku „Pester Lloyd“: „Dosađeni uspjesi u bojovima protiv Rumunja mnogo su povoljniji, nego li se uopće očekivalo. Rumunji su u ozbiljnoj zabrinutosti za sudbinu Bukareste. Rumunjska je armada, koja je u početku rata na zapadu nekoliko napredovala, sada raspuštena, o na nekim mjestima čak pobjeđena.

AUGUST ŠENO.

**Vladimir.**

(Nastavak.)

Medjutim je radio i trazio Evgen na sve ruke, da sazna pobliže vijesti o smrti Vladimirovi, koja je u ratnom buletinu toli strašno kratkoočkom javljena bila. Napokon saznade potankosti, da se već nije sumnjati moglo o smrti nesretnoga mladica. Sve vijesti javiše, da je kumpanja Vladimirova bila žestoko navallala na selo, gdje su mađarski pješaci uslađeni bili. Poslije drugoga Evgen provlače naki krajišnici u selo, te po kućama i ulicama usplami čestok boh. Već su počeli Mađari uzmicati, naši ih bezobzirno gonili, a pred svima Vladimir sa svojom četom. Tada narupi iznenada četa hovevskih husara u naše redove i mnogo naših bube sasjeceno. Husarski časnici ispalj u svoj pioletni na mladoga poručnika Mikovića, koji se mrtav srva u jama kraj puta. Krajišnici moradoše ostaviti selo i svoju mrtvu braću, ranjenike nekako sretno uklonile. Evgen nezadovoljan time, dade pisati u Pestu, ne bi li dobio kakovih glasova, ali saznade samo toliko po mađarskim novinama, da su Krajišnici kod sela U. protučen bili od husara, da je palo mnogo Husara, među njima i nekoliko časnika i da su na seoskom goblju u jednoj jami zakopani. Za inena njihova nije se dakako znalo, jer su husari sve ranjenike i uhvaćene posjeki, i nije bilo koga pitati za ime i zavičaj mrtvih. Sve to dojavio Evgen starom Dobranjcu i u Vladimirovu ocu. Dobranac slegnu ramenima, raširi ruke i reče turubno:

Očito je, da je Rumunjska antanti više na teret nego li na korist. Bugarski su vojnici dosele samo napredovali; što Bugari jednom zapojudnu, ne vraćaju više natrag.

**Carigrad i Bospor pripisati će Rusiji?** Svičarski listovi potvrđuju vijest iz Petrograda, da je antanta kako se razabire iz izvještaja voditelja kadeta Miljukova, sklopila u aprilu međusobnu pogodbu, kojom ustupa Rusiji Bospor i Carigrad.

**Nova grupacija rusko-rumunjskih armada.** Prema vijesti iz Sofije započela je nova grupacija rusko-rumunjskih armada, jer su dojučerašnji događaji pokazali, da su prvinski rusko-rumunjski nacrti neadekvatni. Iz vjerodostojnog se izvora saznaje, da koncentracija Rumunji u najvećoj žurbi novu armadu, koja ima braniti Bukarest.

**Engleske čete za Rumunju.** Iz Londona javljaju, da su prispile u Kišinev dvije engleske brigade dobrovoljaca i jedna engleska brigada mornarice, koje će od tamo optopovati u Rumunjsku.

**Domae Vijesti.**

**Odlivkove.** Car je podijelio Viteški krst reda Franje Josipa sa ratnom dekoracijom u znak priznanja radi izvrsnog službovanja u ratu redarstvenom nadpovjereniku redarstvenog ravnateljstva u Trstu Dr. Josipu Mlekuštu, vodji redarstvenog povjerenstva u Pul.

**Imenovanje.** Bivši tehnički činovnik tvornice „Sufid“ u Dugiratu kod Omisla u Dalmaciji, g. Vjekoslav Bignulin, imenovan je arsenalnim majstorom kod c. k. r. strojnog ravnateljstva odnosno kod novih nasada dissons-pilnova.

**Lična vijest.** Gosp. Josip Sitihović, narodni zastupnik, izašao je iz trčanske bolnice i sada se nalazi u Lindaru kod Pazina na daljnjem oporavku.

**Preminuo.** Jučer je umro nagle smrti činovnik u pokrajinskoj bolnici Rudolf Schallmeyer.

**Gradsko kazalište.** U gradskom će se kazalištu pjevati opera „Faust“ (Gounod) prvi put na carev imendan, 4. a drugi put 6. listopada. Predstava stoji pod pokroviteljstvom N. preuzvišenosti gosp. Chmelzar. Poduzeti su svi koraci, da ispadne dobrovoljstva ova predstava čim sjajnije. Prve će se dvije večeri davati uz povišene operne cijene.

**Iz Dalmacije.**

**Vukovi u Dalmaciji.** Iz Strmice u Dalmaciji javljaju, da se vukovi pojavljuju u sve većoj mjeri. Do sada su tamo poklali oko 200 glava rozatog blaga.

**Iz Hrvatske.**

**Likvidacija karlovačke štedionice.** Kako iz Karlova javljaju, likvidacioni odbor ove štedionice zaključio je, da je likvidacija povjeri gradskoj štedionici, jer je njezina ponuda najpovoljnija. Sad se još očekuje da vlada potvrdi taj zaključak.

**Rekvizicija zvona na Rijeci.** Riječke su duhovne oblasti umislile vojničku oblast, da mogu sačuvati nekoliko zvona, tako da predađu 1500 kg od 7000, što ih Rijeka posjeduje. Sad je biskupski ordinarijat u Senju saopćio papinskom prelatu, kanoniku Kukančiću, da je vojna oblast prihvatila podnešeni predlog. Dr. Kukančić je imenovao biskupskim komesarom kod predaje zvona. Vrijeme predaje još nije ustanovljeno.

**Voiničke vijesti.**

Dnevna zapjev: **Vel. lučkog admirala 264** od 20. rujna 1916.

Posadno nadzorstvo: Satrik Badl.

Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: Freg. liječnik u. m. Dr. Mahorišić.

Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: Linijski liječnik u. m. Dr. Groyer.

**Podupirajte Družbu!**

„Mrtvati! Bog je tako htio. Tu nema lijeka ni utjehe. Strašna zbilja neda se zaboraviti, neda se tajiti od svijeta. Vjerujte mi, mladi prijatelju, da me Vladimirova smrt stoji nekoliko godina života, a moju kćerku stoji cijelu njezinu sreću. Molim vas, štedite ju, da bar spasem vjerenicu volim vas prijatelja. Ja sam star i slab, ona m je sve, što na svijetu imam; pomozite mi pri tom poslu.“  
Lucija se oporavljala pomalo, ali se napokon oporavi povse. Na mladu joj lica povisrše ote cijevati, ali duša je svejednako potolava. Gtipe dane zvala je u svojoj sobi poniknute glave sjediti i skršten ruke držati u krilu. Bijaše očajnjada, otupila za ovaj svijet, njezino srce kanda je zarubilo bilo. Niti je pitala, niti se brinula, što po svijetu bija. Savno katkad simula bi joj suza u oku, samo katkad izvalila bi iz stolčića zvona Vladimirove pjesme, čitala ih, poljubila i suzama orosila, a onda opet zanijenik, kanda je na javi snijela. Jednom kano u večer, kad je tako sama sjedila, udje Evgen u sobu.  
„Ah dobar dan, gospodine Evgene!“ pozdravi ga djevojka slabim glasom. „kako da nijeste prije došli? Očekivata sam vas i s moj otac. S vama mogu barem o Vladimiru razgovarati; vi, njegov pobratim od djetinstva, zaate otoku o njemu pričati, a svaka namjanka crtica o mliom mi vjereniku kod mojemu srcu.“  
„Oprostite mi, gospodine, da nijesam prije, da sam, toli kasno došao, i to na kratak čas.“  
„Na kratak čas? Kako to?“  
„Dodjoh oprostiti se, gospodine,“ reče Evgen trontim glasom, uhvativ djevojku za ruku.  
„Oprostite!“ prepade se djevojka.

**Gospodarstvo.**

**Novčić iz željeza.** Kako se čuje, kani ugarska vlada u sporazumku sa austrijskom vladom do skoro izdati komade od dva filira od željeza u svrhu da se doskoči pomanjkanju sitnog novca. Pošto bi se ali takovi komadi lahko zamijenili sa komadima od 20 filira, to će, kako se čuje, ovi novčići biti u sredini probušeni. Mnoge države imaju već otiprije uveden lakav način kovanja novca sa rupom u sredini, pak ga pristopu pučanstvo nosi uza se na pručenoj vrpeli, čime je onemogućeno, da se pojedini komadi izgube.

**Novost glede pologa kod Austro-Ugarske banke.** Austro-Ugarska banka uvela je za stranke, koje kod nje imaju u pohrani i upravi vrijednostne papire jednu novost, koja znači znatno olakšanje glede podizanja kupona. Banka se je namine izjavila pravična, da na permanentni potpovršnostno dospjelih kupona doznatno čuje vlasnik pologa putem poštanske štedionice. Prednost ove uredbje leži u tom, da vlasnik pologa ne mora osobno dolaziti u banku po svoje kupone, što je često skopčano sa gubitkom vremena, a za vanjske stranke i sa poštarinom.

**Banknote od jedne krune.** Peštanska i obrtnička komora podnjela je ministarstvu trgovine i financija, te ministru predsjedniku predstavku, u kojoj upozoruje na to, da u prometu sve više izečava srebrni novac od jedne krune, te navajajući poteškoće, koje usljed toga nastaju u prometu, preporuča prešno da se izdade papirni novac od jedne krune.

**Rezne vijesti.**

**Talijanski manifest protiv rata.** U Rimu je prouzročio veliko uznemirjenje manifest protiv rata, koji ima do 50.000 potpisa. Mnogo je osoba aretirano. Kod njih adjeni su dokumenti kompromitujućega sadržaja.

**Glad u Miletima.** Taj stanovništva u Miletima, što je prije rata iznašao preko 160.000, opao je zbog pomanjkanja hrane navodno na 30.000 stanovnika. Značajno je, da se to saznaje iz francuskih novina, koji bi ipak morale prikrivati nutarnje razmjerice svojih zaveznika. Pariski „Journal“ donosi potnji izvještaj o pomanjkanju hrane u Miletima, te navajda ujedno, kako je zbog toga broj stanovništva znatnije opao.

**Čirlica na pošti.** Kako nam javljaju, austrijsko ministarstvo trgovine razaslalo je poštansko-brojavnim stanicama sljedeći raspis o upotrebi čirlice u saobraćaju sa srpskim okupacionim područjem: „U saobraćaju sa srpskim okupacionim područjem dopuštena je kod pisama i kod pisama od vrijednosti upotreba čirlice za natpise i oznake, koji se tiču namine isporuke. No nared ovi oznake moraju se staviti jasno i u istoj veličini odgovarajući napisi latinicom ili goticom. Osim toga je dopuštena čirlica u saobraćaju sa poštanskim uputnicima kod kratkih primjedaka, koji se sastavljaju na kuponu na lijevoj strani uputnice, kao na primjer „za račun...“, „radi knjižnja na strani...“

**Ugarski Slovence zaustavili Ruse.** „Slovenec“ donosi: „Novine“, glasilo ugarskih Slovenaca, javljaju pod naslovom „Slovenec zaustavi Ruse“: Roth Ljudevit, vodnik 83. pješ. pukovnije, izvješćuje: Dne 21. augusta imali smo vrlo velike bitke: Rusi su nam napali petnaest puta zaporedno. Kad je došla do nas dvanaesta rojna linija nije joj bilo posla za rukom, da probije našu liniju i da nas napadne iza leđa. U toj opasnosti iskočila je naša treća satnja iz svojih stratišćakih jaraka, navali na Ruse poput lavova i poljvala je 253 što momčadi što časnika, dok je sve ostale pobujala.

**Novac po 20 filira.** Nikaljni novac po 20 filira stavlja se 1. siječnja 1917. izdan zakonskoga promla. Novac može se da iz primati u privatnom prometu samo do uključivo 31. pro-

sinca 1916. u nominalnoj vrijednosti a države blagajne i uredi i imao taj novac kod svih plaćanja i mijenjanja u nominalnoj vrijednosti primati uključivo do 30. travnja 1917.

**Nagrada za porođaje u Francuskoj.** Zast. Bonaze predložio je u komori zakon o nagradama za porođaje. Majka bi primila kod prvog i drugog poroda po 500 franka, kod trećega i 1000 franka, a kod svakog daljnjeg poroda po 2000 franka. Osim toga dobiva otac za uzdržavanje djece do petnaeste godine posebnu primok.

**Velika nagrada.** Engleski listovi donose raspis nagrade u iznosu od 400.000 kruna, što se podijeliti onomu, komu se posreći naći grupu engleskoga ratovog ministra lorda Kitchenera. Listovi suđe na temelju visoke nagrade, da je morao lord Kitchener imati kod sebe vrlo važne dokumente, pa da želi engleska vlada pod svaku cijenu zaprijetiti, da ti dokumenti ne dodju u ruke neprijatelja.

**Jezik i književnost Rumunja.** Obće je mišljenje, da su Rumunji „Romani“, a po tome, da im je jezik „romanski“. No to ne stoji. Rumunjima je to ime ostalo kao trag iztočnog rimskog carstva, a Rimljani su im samo nametnuli jezik, koji se je utjecajem slavenskih jezika razvio u posebno narječje, latinskog oblika, no slavenskog koriena, uz turske, njemačke, mađarske i grčke primjese. Tek u novije se doba življe radi oko čišćenja rumunjskog jezika. God. 1860. napuštena je čirlica i prilavčena latinska, no jedinstvenost u pisanju još nije postignuta, pa svaki pisanje drugaćije. Prvu gramatiku rumunjskog jezika izradio je Nijemac Samuel Klein, koji je romanizirao svoje prezime u „Miel“! Svi književnici služe se europskim uzorima. Osobito se na literarom polju iziču Sedmogradnja, i Andrija Muresanu, auto rumunjske narodne himne potječe iz Sedmogradnja. Prvi rumunjski pjesnici književne vrijednosti bili su Va-silije Alexandri (1821.-1890.) i Dimitrije Bolinteanu. Alexandri, auto popularnih drama, „Gjuro iz Sadagore“ i „Gospodja Kirica“, bio je očiti protivnik Nijemaca, što najjasnije dokazuje njegova drama „Plemenita prosjakinja“, u kojoj je obradjen rat od 1870. 71. Nijemci je omililo pučku svojim pjesmama iz rusko-turskog rata. Bolinteanu napisao je epos „Tranjand“, u kojemu slavni Rimljane kao svoje tobožnje predje, te „Macedonske pjesme“, u kojima je opjevao prirodne ljepote svog rodnog kraja. Najveći je liričar rumunjski Mihajlo Eminescu, koji je svojim žalosivim pjesmama po uzoru narodnih pjesama stvorio posebnu pjesničku školu. Rumunjsko plemstvo dalo je također više književnika i pjesnika, no svi se služe francuzkim jezikom u originalu, pa su rumunjska izdanja njihovih djela zapravo samo previod.



**KINO**  
**Crvenog križa.**  
ULICA SERGIJE BROJ 34.  
**Danas novi raspored.**  
**Dr. Gar-el Hama IV.**  
detektivska drama.

**Neprekidne predstave.**  
Istavnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.  
ULAZNINA: I. prostor K 1.—; II. prostor 40 fil.  
Ući se može kod svake slike.



„Da, moram već sutra u Slavoniju, gdje me čeka služba. Ne mislim, da će me skoro zapasti nita, vidjeti vas i vašu vrijednu obitelj. Ostaje zdravi, gospodjice Lucijo, uz mišu silku pokojnoga vaš vjerenika pridržite i njegova vjerna pohrva-va vjerenika i nameti. Ta nas dvoje hijasno natblizli Vladimirovu srcu. Bog vas štiti i okrupio. Do vijeka bit ću vam vjerni prijatelj!“  
„Dakle me i vi uistinu ostavljate,“ odvrat djevojka, „i tu utjehlu da izgubim, i moj otac je star, pa mi i samome utjehe treba. Sve oko mene veće i gine i ja ostajem sama na svijetu kao samotno, suho drvo sred polja. Zasio nije i mene bolest klonila, bore bi bilo.“  
„Nemojte tako, gospodjice! Vi ste mlada, kreпки. Svaka rana zacijeli po vremenu, svaki se teška bolost preboli. Vi imate oca i majku! Bar za njih morate žrtvovati.“  
„Živjeti,“ odgovori Evgen, „je li to život?“  
„Tvoje, tu brojim samo dane. Moje srce je otupilo. Živim, ali najostav pokazavši na srce, „ne će nikad više ljubavi biti, nikad. Vjerujte, Zbilo se što mi drugo, moje srce nije nego raka, u kojoj je Vladimirovo ime zakopano. Ostaje mi prijatelj, molim vas ljepo. Bit će mi važda utjehom, da diše strava na svijetu, koji u svoom srcu nosi ljubav prema Vladimiru, kao što je ja nosim, da jedan dio boli, koja mi teško pritiže dođu, pada i na vaše srce.“ S Bogom, dragi gospodine Evgene.“  
„Gospodjice Lucijo!“ reče mladici poslije časka, „mi smo sad slobodni. Dovoljite mi riječ i ne pišite mi je grjehe.“  
„Govorite samo!“  
„Da! Medju mojim i vašim srecm postoji svet savez: veče ih ljubav za junačkog mladca,

koji je pao za slobodu domovine, komu se duša među zvjezdama vije. Hoćete li, da taj savez neprekidno budete, da zajednički posvetimo život uspomeni prijatelja?“  
„To jest,“ reče, „vi prosite moju ruku.“  
„Djevojka ga pogleda u čudu.  
„Da! Ne pišite mi toga u grjehe. Nije to sebičnost, kunem vam se. Ja hoću da budem vašim zaštitnikom.“  
„Ne smatram ja to vrednom moga srca, sebičnošću. Nipošto! To je u mojim očima plemenita žrtva, koju mi nudiate. Ah! Inval vam ne mogu, ne ću. Ja vas ljubim kao brata, ne mogu kod vjerenika; i vi me ljubite, znam. A sav svoj život želite mi pokloniti! Ne, ne Evgene, ja ne smijem te žrtve primiti. Ja bih zgriješio. Vi sebi morate naći srce, koje će vas iskreno ljubiti. Vaša plemenita duša zaduljila je te nagradu od sudbine, ja ne mogu ljubiti, niti ljubavi hiniti. Sta će vam neveselo, mrtvog stvor, koji pod silu gričci živoga misli na mrtvoga?“  
„Ali vrijeme pokriva grobnicu travom, rana zacijeliti, a nifko na svijetu ne će vam misli na Vladimira vanje u grieh upisati, nego ja.“  
„Neću, Evgene, ne ću. Prije bih mogla žrtvovati se dragomu, koga ne štujem, ne ljubim, nego li vam.“  
„Pa s Bogom, Lucijo, Bog vas štiti. Odbistate me, ali zato bit ćete mi i draga kao i prije!“  
„Vi men, dragi prijatelju! S Bogom!“  
Evgen poljubio djevojku u ruku i izade naglo, a ona očiti, da je u onaj par i opet izgubila iskrenu dušu.  
(Nastavit će se.)